

BESZÁMOLÓ a SZEF 1999-2003. között végzett munkájáról

Nehéz négy év van a SZEF mögött. Olyan ellentmondásos, olykor szándékosan is stimulált politikai, társadalmi és gazdasági feszültségekkel terhelt időszakban kellett ellátnunk érdekképviseleti feladatainkat, amelyből három éven át a szakszervezetek tevékenységének visszaszorítása, a szociális párbeszéd intézményrendszerének degradálása, a munkavállalói érdekek kezelésének alábecsülése jellemezte a kormányzati szervek magatartását. Ilyen körülmények között a legkisebb eredmény elérése is csak sokszoros erőfeszítések, az érdekvégyesítő munka szinte teljes eszköztárának bevetése árán volt lehetséges. Gyakran előfordult, hogy tárgyalásokat, megállapodásokat csak a nyomásgyakorlás végső formáinak kilátásba helyezésével, vagy beiktatásával, minden tömegkommunikációs lehetőségünk igénybevételével tudtunk kikényszeríteni a kormányzat illetékeseiből.

Ennek ellenére a SZEF tisztességgel helytállt. Szigorúan ragaszkodtunk e négy év folyamán is a SZEF megalakulása óta követett alapelveinkhez: a tagszervezetek önállóságának feltétlen tiszteletben tartásához, a pártpolitikai függetlenséghez, az érdekvégyesítés tárgyalásos módszerének elsőbbségéhez, szükség esetén nem lemondva a nyomásgyakorlás törvényes eszközeiről sem.

A tudatosan megnehezített, rossz feltételek közepette is arra törekedtünk, hogy a II. Kongresszuson elhatározott program szellemében lássuk el érdekképviseleti feladatainkat. Következésképpen ragaszkodtunk azoknak a prioritásoknak napirenden tartásához, amelyeket a II. Kongresszus kijelölt. Munkánk során megkülönböztetetten fontosnak tartottuk a közszféra bérhelyzetének gyökeres javítását, a foglalkoztatási biztonság erősítését, a közszolgálati munkavállalók szociális ellátottságának növelését, az érdekegyeztetés fórumainak működését, a szociális párbeszéd fenntartását.

Figyelmünk középpontjában tartottuk — a korábban nem tapasztalt módon éles belső vitákat is levezetve — a SZEF szervezeti egységének megőrzését, konföderációnk cselekvőképességének lehetséges erősítését. Mindemellett azt is tapasztalnunk kellett e négy év alatt, hogy a tagszervezeteink közötti viszonyban nem minden esetben mutatkozott meg kellő erővel az összetartás, egymás érdekkifejező, érdekvégyesítő akcióinak érdemi, hathatós támogatása. Kritikus helyzetekben nem bizonyult elégségesnek — olykor kifejezetten halvány volt — a szövetségi szintű szolidaritás.

1. Kezdeményezéseink a közszféra bérviszonyainak javításáért

A beszámolási időszakban a SZEF alapvető bérlolitikai törekvése volt, hogy a közszolgálati bérek reálértéke a nemzetgazdasági átlagnál dinamikusabban emelkedjen. Ennek követelése a négy év folyamán meghatározóan jelen volt a SZEF állásfoglalásaiban, tárgyalási és megállapodási kezdeményezéseiben, sajtónyilatkozatainkban.

Minden alkalmat megragadva tiltakoztunk a közalkalmazotti bértábla és a köztisztviselői illetményalap 1999-es befagyasztása ellen. Többször megismételve tettük szavá, hogy a közszférában alkalmazottak keresetének vásárlóértéke 20-25 százalékkal rosszabb a tíz évvel korábbinál. Állásfoglalásainkban kitartóan követeltük a közszolgálati bérek, keresetek felzárkóztatását a magyar nemzetgazdasági átlaghoz és közelítését az EU-minimumhoz. Már a négy évvel ezelőtti kongresszusunkon elfogadhatatlannak minősítettük, hogy a kormány a 2000-2003. közötti periódusra készült költségvetési irányelvekben a közszolgálati dolgozók reálkeresetének növelését átlagosan mindössze 2 százalékban határozta meg. Ezért szorgalmaztuk — nyilvánosan is, a kormány illetékeseihez küldött levelekben is — egy *középtávú, felzárkóztató bérmegállapodás* kötését.

A SZEF 1999. szeptemberében Budapesten tartott országos aktívaértekezletén,

októberben az országgyűlési képviselőkhez, a parlamenti pártok frakcióvezetőihez küldött nyílt levélben, a gazdasági tárcák minisztereihez, majd Orbán Viktor miniszterelnökhöz írt levélben sürgette, hogy kezdődjenek tárgyalások a közszféra bérhelyzetéről, a kereseti viszonyok javításáról, s szülessen középtávú megállapodás a bérfelzárkóztatásról. Októberben-novemberben több megyében rendeztünk SZEF-fórumot, amelyek — a közszolgálati szakszervezetek közös sztrájkbizottságának nyilatkozataival együtt — nyomatékot adtak a SZEF követeléseinek.

Ilyen sokoldalú nyilvános nyomással sikerült a középtávú bérmegállapodás ügyében tárgyalóasztalhoz kényszeríteni az Orbán-kormányt.

A csaknem másfél évig tartó — a kormányzat részéről leplezetlenül időhúzó — tárgyalások után 2001. márciusában megszületett kompromisszumos megállapodás bérügyekben nem hozta meg a SZEF igényeit kielégítő eredményt, sőt bizonyos feszültségeket is keltett a közszféra egyes meghatározó ágai között. (Emiatt a SZEF három tagszervezete nem értett egyet a megállapodás aláírásával.) Mégis több tényező miatt célszerű volt vállalni a kompromisszumot, és aláírni a megállapodást.

A kormány kötelezettséget vállalt az egyezségben a közszféra bérfelzárkóztatási programjának megkezdésére. Ebből a köztisztviselőkre vonatkozó vállalását javarészt teljesítette, a közalkalmazottak hasonló típusú bér-felzárkóztató programjának előkészítését viszont elszabotálta. (A SZEF elnöke már 2001. május végén a Népszavának adott nyilatkozatban tette szóvá, hogy a kormány nem veszi komolyan a közalkalmazotti életpálya előkészítéséről és a közalkalmazottak bérrendszerének reformjáról szóló tárgyalásokat.)

Vállalta a kormány, hogy a legnagyobb bérelmaradást elszenvedő közalkalmazotti ágakban (egészségügy, szociális ellátás) 2001-ben 20 százalékkal — nem minden foglalkoztatottra kiterjedően —, növeli a kereseteket. A kormány ugyanakkor vállalta, hogy a következő években a közalkalmazotti szféra más területein is a nemzetgazdasági átlagnál dinamikusabb béremelést valósít meg.

A kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy az éves átlagkereset emelése a közszférában eléri az inflációs rátának, valamint a GDP-növekmény felének megfelelő mértéket. (Ezzel szemben azonban a tervezettet meghaladó mértékű infláció kompenzációját — a SZEF határozott követelése ellenére — nem bérbe építve, hanem csak egyszeri juttatásként volt hajlandó megadni.)

A SZEF több sajtónyilatkozatban, a kormány illetékeseihez küldött levelekben sürgette a közszolgálati bérekkel kapcsolatban — a minimálbér jelentős és indokolt emelése következtében előállt bértorlódások és a 2002. évi bértárgyalások elmaradása miatt — kialakult feszültségek oldásának napirendre tűzését, az ezekkel összefüggő érdekegyeztetést.

A kormány tagjai hosszú ideig nem válaszoltak a sürgetésekre. Csak a SZEF elnökének Orbán Viktorhoz írt levele és a nyomásgyakorlás kilátásba helyezése után voltak hajlandók összehívni a KOMT ülést. Az érdekegyeztető tárgyalásra azonban a kormány képviselői üres kézzel érkeztek. Ezért a SZEF Szövetségi Tanácsa 2002. február 7-én állásfoglalásban kifogásolta, hogy bár a SZEF-kormány megállapodás alapján némileg javult a közszféra egyes csoportjainak bérhelyzete, de a köztisztviselőknél és a szolgálati viszonyban állókon kívül más kategóriákban érzékelhető javulás nem történt, a bérfelzárkóztatás nem jutott előbbre, a kormány nem támogatta az összeomlott közalkalmazotti bérrendszer korrekciójára vonatkozó szakszervezeti kezdeményezéseket. Orbán Viktor nem válaszolt a SZEF hozzá intézett levelére.

A SZEZ a 2002-es parlamenti választásokat megelőzően további kísérletekkel igyekezett napirenden tartani a közszolgálatban dolgozók bérköveteléseit. *“Mit vár a SZEZ a választások után megalakuló új kormánytól?”* címmel dokumentumba foglalta ezeket a követeléseket, s meghívta mind a két kormányalakításra esélyes párt miniszterelnök-jelöltjét ezzel kapcsolatos párbeszédre a SZEZ-be. De csak az MSZP miniszterelnök-jelöltje tett eleget — kétszer is — a meghívásnak. Medgyessy Péter realistik, megvalósíthatónak minősítette a SZEZ követeléseit.

Miniszterelnöki hivatalba lépésének tizedik napján Medgyessy Péter ismét a SZEZ-ben tárgyalt, s a megbeszélések eredményeként megállapodás született a közalkalmazottak szeptember 1-jétől esedékes, átlagosan 50 százalékos alaphéremelésének és a minimálbér adómentessé tételének végrehajtási módjáról és más kérdésekről. (Egyebek között ígéretet kaptunk, hogy a kormány elismeri a Kincstári Vagyoni Igazgatóság határozataival szembeni jogos szakszervezeti igényeket.) A rendszerváltás óta legkiemelkedőbb közalkalmazotti béremelés — a hozzá szükséges teljes költségvetési garanciával — 2002. december 31.-éig általában rendben megtörtént, 2003. eddig eltelt időszakában azonban az önkormányzatok finanszírozási gondjai és a kormányzati fedezet tisztázatlanságai miatt sok helyütt feszültségek tapasztalhatóak.

Egészeben véve — és a körülményekhez képest — eredményesnek mondhatók a közszféra bérvizonyainak javításáért tett erőfeszítéseink. Igaz, a gazdaság fejlődésétől — főként a beszámolási időszak első felében — elmaradt a bérek, keresetek növekedése. Csökkenés helyett egy ideig még erőteljesebbek lettek a közszolgálat egyes szektorai közötti bérfeszültségek.

2001-2002-ben kedvező irányú változások kezdődtek e téren, de a közszféra bérelmaradása még mindig nagyobb az indokoltnál mind a versenyszféra, mind az EU bérátlagához viszonyítva. A 14 nemzetgazdasági ág átlagkereseteinek sorrendjében — a 2002. évi jelentős emelés ellenére — az oktatás a 7., az egészségügy és a szociális ellátás pedig a 11. helyen állt 2002. végén. (A 2003. év — a 2002. szeptemberi közalkalmazotti béremelések áthúzódo hatása miatt — némileg javít ezeken a helyezéseken.)

A SZEZ négyéves bércsata eredményesnek tekinthető azért is, mert sikerült visszavonulásra kényszerítenünk az Orbán-kormányt attól az alapállásától, hogy a szakszervezetek csak munkahelyi szinten foglalkozzanak bércügekkel, bebizonyítottuk a fókuszált béremelések tarthatatlanságát, s kikényszerítettük, hogy a kormány a költségvetés előkészítése során bércügekben az adó- és járulékcserékkel együtt tárgyaljon velünk.

Szakszervezeti követelésekre valósult meg -- már a Medgyessy-kormány idején -- a diplomások minimálbére, a minimálbér adómentessége, s a nyugdíjak adómentessége kiegészítő kereset esetén is. Nem sikerült viszont elérnünk a beszámolási időszakban a bíróságok, ügyészségek nem bírói, ügyészi munkakörben foglalkoztatott dolgozóinak felzárkóztató béremelését.

2. A közszolgálat foglalkoztatási biztonságáért

A SZEZ II. Kongresszusa 1999-ben abból indult ki a konföderáció foglalkoztatási programjának meghatározásakor, hogy a magyar közszolgálatban — a máig vissza-visszatérő ilyen állításokkal ellentétben — nincs túlfoglalkoztatás, nincs értékelhető létszámtartalék, ezért az akkori kormány által meghirdetett létszámcsökkentésnek nincs elfogadható indoka.

Ennek megfelelően a SZEZ vezető testületei, tisztségviselői állásfoglalásokban, sajtónyilatkozatokban bírálták, hogy az 1999. évi állami költségvetés 3 százalékos kötelező létszámcsökkentést írt elő a közigazgatásban, miközben érintetlenül hagyta, sőt növelte a közintézmények által ellátandó feladatokat. Konföderációnk azt is

folyamatosan szóvá tette, hogy a kormány 2000-re ugyan — figyelembe véve a heves szakszervezeti ellenállást — már nem kötelezte normatív létszámcsökkentésre a közszolgálati intézményeket, a finanszírozási feltételek azonban megszorított létszámgazdálkodásra, sok esetben kifejezetten létszámcsökkentésre kényszerítették az intézményeket.

A beszámolási időszakban konföderációnk következetes határozottsággal képviselte azt az álláspontot, hogy *közszolgálati munkahelyek megszüntetéséhez az adott ágazat, szakmacsoport létszámhelyzetének és feladatainak együttes konkrét vizsgálata szükséges*. Napirenden tartottuk azt az igényünket, hogy az államháztartási reformmal összehangoltan ki kell dolgozni a közszféra foglalkoztatási politikáját, a feladatoknak megfelelő létszámstruktúrát.

A kormány képviselőivel folytatott tárgyalásokon visszatérően felvetettük azt az igényünket, hogy erősíteni kell a közszolgálat foglalkoztatási garanciáit. Ezt szem előtt tartva szorgalmaztuk a közszolgálat életpálya-rendszerének kialakítását. Ez a köztisztviselők esetében létre is jött, a közalkalmazottakra vonatkozóan pedig az Orbán-kormány szándékosan késlekedett a megalkotásával.

A foglalkoztatási viszonyok javítását szolgálta az a kezdeményezésünk is, hogy a kereseti arányok csökkentése nélkül mérsékelje a kormány a heti munkaidőt. Az Orbán-kormányánál ezt nem sikerült elérnünk, a Medgyessy-kormány is csak ígéretet tett javaslatunk későbbi megvalósítására, a nemzetgazdaság teljesítő képességének függvényében.

A foglalkoztatás biztonságának gyengítéseként fogtuk fel és bíráltuk, hogy egyes foglalkozási kategóriákat 2001-ben kizártak a közszolgálat munkajogi szabályozásából. Következésként hangoztattuk: értelmetlen és indokolatlan lépés volt az ügykezelők és a fizikai alkalmazottak kiszervezése a köztisztviselői törvény hatálya alól.

Több állásfoglalásban, nyilatkozatban tettük szóvá, hogy egyes közalkalmazotti munkakörök ellátóinak kisvállalkozásba kényszerítése semmivel sem mérsékelte a közintézmények működési költségeit. Részleges eredmény: a közigazgatás ügykezelői hamarosan visszakerülnek a köztisztviselői törvény hatálya alá.

Szorgalmaztuk azt is, hogy az EU közszolgálati munkajogi szabályozásának és gyakorlatának megfelelően a magyar közszolgálatban is köthető legyen ágazati keret-kollektív szerződés, önkormányzati szintű kollektív megállapodás és születhessenek munkahelyi kollektív szerződések a központi közigazgatás intézményeiben is.

Mindent egybevetve a tények azt mutatják, hogy a SZEF foglalkoztatáspolitikai törekvései helyesnek, eredményesnek bizonyultak. Az elmúlt négy év folyamán a közszolgálatban — a közismert politikai szándékok ellenére — nem került sor jelentős elbocsátásokra, a foglalkoztatás biztonsága nem sérült, sőt egyes területeken javult is. A közszolgálat meghatározó ágaiban a négy évvel ezelőttivel nagyjában azonos a foglalkoztatottak száma.

Szociális kiegyenlítés és esélyteremtés a közszolgálatban

A beszámolási időszakban a SZEF fontos feladatának tartotta, hogy javítsa a közszféra kereseti hátrányának szociális oldalon történő kompenzálását. Azt az álláspontot képviseltük, hogy az egységes, kötelező szolidaritáson alapuló társadalombiztosítás megőrzése mellett is mind az egészségügyben, mind a nyugdíjbiztosításban lehetségesek bizonyos kiegészítő szolgáltatások, kedvezmények a közszféra aktív vagy már nyugdíjba vonult munkavállalói számára. A különböző érdekképviseleti megbeszéléseken, érdekegyeztető tárgyalásokon azt szorgalmaztuk, hogy a központi intézmények esetében az

állami költségvetés, az önkormányzati szférában pedig az önkormányzati költségvetés *címzetten* biztosítson fedezetet a közszolgálati munkavállalók *kiegészítő egészségbiztosítására*, az *önkéntes* kiegészítő egészségbiztosítást és nyugdíjbiztosítást vállalókat pedig nagyobb adókedvezménnyel szükséges a nagyobb megtakarításra ösztönözni. A közszféra szociális-jóléti viszonyainak javításában részeredményeket értünk el az utóbbi négy év folyamán. A törekvéseinknek megfelelő alapvető változások — és ezek törvényi garanciája — azonban csak az egységes közszolgálati kerettörvény megalkotásától, s erre alapozva a már funkcionáló köztisztviselői életpálya-programmal harmonizáló közalkalmazotti életpálya-program kidolgozásától várhatók.

A SZEF a közszolgálat nyugdíjasaiért

A SZEF kiemelt feladatának tekintette az elmúlt négy évben annak előmozdítását, hogy a nyugdíjak reálértéke minden körülmények között növekedjék, s mérséklődjenek a nyugdíjrendszeren belüli igazságtalanságok, csökkenjenek azok a hátrányok, amelyeket a nyugdíjas társadalom a rendszerváltás óta elszenvedni kényszerült.

A II. Kongresszuson elfogadott programnak megfelelően képviseltük azt az igényt, hogy alakuljon önálló közszolgálati nyugdíjpénztár. Az alaposabb vizsgálódások — és az ezzel összefüggő tárgyalások is — azt erősítették, hogy a közszolgálat kiválása az egységes, kötelező szolidaritáson alapuló nyugdíjrendszerből rövid távon feloldhatatlan feszültségeket okozna, csak nagyon hosszú idő múlva hozhatná meg a közszolgálat számára a tőle várható eredményeket.

Indokoltan tartottunk és támogattunk viszont minden olyan lehetséges lépést, amely minél előbb javít a nyugdíjasok helyzetén. Kiálltunk a kordedvezményre jogosító közszolgálati munkakörök kiterjesztése, a kordedvezményes nyugdíj rendszerének — a munkavállalók szempontjából előnyös — felülvizsgálata érdekében. Ragaszkodtunk ahhoz, hogy a rokkantnyugdíj újraszabályozása csak előzetes szakmai hatásvizsgálatok alapján, a rehabilitációs intézményrendszer kidolgozásával és a pénzügyi feltételrendszer megteremtésével együtt történjen meg. Elutasítottuk a nyugdíjak bármilyen formájú megadóztatását, alapvető követelményként igényeltük, hogy az egészségügyi ellátó rendszer garantálja az időskorúak számára a hozzáférést a szolgáltatások teljes köréhez, ne legyen visszalépés a nekik nyújtott szolgáltatások színvonalában.

Nem sikerült viszont előbbre lépünk az idősek számára az átlagosnál nagyobb mennyiségben szükséges gyógyszerekhez és gyógyászati segédeszközökhöz hozzáférés feltételeinek javításában. Követeléseinknek megfelelően — de a szükségesnél jóval szerényebb mértékben — sikerült némileg javítani az értékvesztett nyugdíjakat és az özvegyi nyugdíjakat.

Teljesült az a kongresszusi programban megfogalmazott igényünk is, hogy készüljön külön nyugdíjas fogyasztói kosár, amely — reméltük — tükrözi a nyugdíjasok reális élethelyzetét és megalapozottabbá teheti az őket is érintő kormányzati intézkedéseket. Az azóta szerzett tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy nem ez az igénymérési módszer a célravezető megoldás.

Az is az elmúlt négy év szakszervezeti eredményei közé sorolható, hogy a köztisztviselői törvény 2001. évi módosítása kedvező változásokat indított el a nyugdíjas köztisztviselők és volt munkahelyük viszonyában: törvényes lehetőség nyílt arra, hogy a nyugdíjasok is igénybe vehessék az aktív kollégáiknak járó munkahelyi szociális-jóléti szolgáltatások jelentős részét. Most ugyanilyen helyzet megteremtését szorgalmazzuk a közalkalmazottak számára is.

Mindebben — a közszolgálati nyugdíjasok sajátos érdekeinek megjelenítésében és képviselésében — fontos szerepet tölt be a SZEF Nyugdíjas Választmánya, amely más

fórumokon, köztük a Nyugdíjasok Országos Képviseletében, az Idősügyi Tanácsban is eredményesen képviseli a közsféra nyugdíjasainak ügyeit.

A SZEK Nyugdíjas Választmánya 1999-től tagja az Európai Szakszervezeti Szövetség nyugdíjas szervezetének, a FERPA-nak. A SZEK nemzetközi rangját jelzi, hogy Nyugdíjas Választmányunk elnöke tagja a FERPA Végrehajtó Bizottságának is, biztosítva ezzel részvételünket az európai szintű nyugdíjas-politika alakításában.

5. A SZEK tájékoztató tevékenysége

Az elmúlt négy év tovább erősítette a SZEK ismertségét és presztízsét mind a szakszervezeti tagság körében, mind a kormányzati és a társadalmi-politikai szférában. Ennek előmozdítását szolgálta tájékoztató tevékenységünk, amely két fő irányra koncentrált: egyfelől a társadalmi nyilvánosság erejének kihasználására, másfelől pedig tagszervezeteink, megyei szervezeteink, szakszervezeti tisztségviselőink informáltságának javítására.

Annak ellenére, hogy az utóbbi évek folyamán a magyar tömegkommunikációban — az írott és az elektronikus médiában egyaránt — elképesztően eluralkodott a bulvárszemlélet — a pártpolitikai események túldimenzionált bemutatása, a botrányhírek előtérbe állítása, az érdekképviselési események alábecsülése — *sikerült fenntartanunk a SZEK rendszeres jelenlétét a sajtóban*. A SZEK tisztségviselői és meghatározó tagszervezeteink vezetői a korábbinál gyakrabban vállaltak nyilatkozatokat, interjúkat a közvéleményt érintő érdekképviselési eseményekről. Mind érzékelhetőbb a felismerés: a nyilvánosság ereje éppen olyan fontos eszköze a szakszervezeti érdekvédelemnek, érdekképviselésnek, mint az érdekérvényesítés más — tárgyalásos vagy nyomásgyakorló — módszerei. A tömegkommunikációhoz fűződő kapcsolatainkban azonban gyenge a befolyásunk a televíziós műhelyekre és a megyei médiára.

Tájékoztatási munkánkban új elemként jelent meg a SZEK internetes honlapja (www.szef.hu), amely a társadalmi nyilvánosság és a szakszervezeti belső tájékoztatás szempontjából egyaránt nagy előrelépés. Hiba volt azonban egyidejűleg megszüntetni a nyomtatott SZEK Hírlevél megjelenítését, mert még jó ideig nemhogy a helyi szervezetek, de még tagszervezeteink közül sem mindegyik rendelkezik internetes hozzáféréssel. Ezért célszerű lett volna néhány évig még párhuzamosan fenntartani a nyomtatott Hírlevelet és működtetni az internetes honlapot is.

A honlap anyagainak tematikai bővülése — a tapasztalatok híján — azzal járt, hogy az utóbbi időben már áttekinthetlenné, rendezetlenné vált a nyitólap, nehezen volt felismerhető, hogy milyen téma hol található meg. Ezért 2003. márciusában megkezdtük a honlap anyagainak átrendezését. Áttekinthetőbb nyitólapot terveztünk, több gondot fordítunk a friss anyagok minél előbbi megjelenítésére.

A négy év folyamán az előző ciklusbelinél több figyelmet kapott tevékenységünk során a tagszervezetek, megyei szervezeteink tájékoztatása. Az érdekképviselési munka szempontjából fontos eredményekről, tárgyalásokról faxon továbbítottunk információkat, rendszeressé tettük megyei koordinátoraink meghívását olyan budapesti tanácskozásokra, amelyek lehetővé tették az első kézből történő tájékozódást. A SZEK megyei koordinációinak — már megkezdett — ellátása számítógéppel és internetes hozzáféréssel tovább javítja, teljesen új alapokra helyezi a SZEK tájékoztató tevékenységének lehetőségeit.

6. Az érdemi érdekegyeztetésért, a szociális párbeszédért

A II. Kongresszus óta eltelt négy év folyamán a SZEF tevékenységében megkülönböztetett helyet foglalt el az érdemi érdekegyeztetésért, a normális szociális párbeszédért, a szakszervezetek törvényes jogosítványainak érvényesíthetőségéért folytatott harc. Az 1998-as kormányváltással hivatalba lépett új adminisztráció megkérdőjelezte ezeket az érdekképviselői jogosítványokat, nem ismerte el az előző két kormány idején kialakult — nem kielégítően, de mégis működő — érdekegyeztetési rendszert. Abból indult ki ugyanis, hogy a szakszervezetek működési területe a munkahely, ne foglalkozzanak országos ügyekkel.

Ebbe a kormányzati koncepcióba tartozott a makroszintű érdekegyeztető fórumok szervezeti és funkcionális átalakítása, — gyakorlatilag kiüresítése — a KIÉT esetében pedig a megszüntetése. A SZEF és tagszervezetei ez ellen határozottan felléptek. Az 1999. őszén megkezdett, s hosszú ideig elhúzódó SZEF-kormány tárgyalásokon konföderációnk kitartóan követelte a demokratikus közviszonyoknak megfelelő, kulturált és hatékony érdekegyeztetés teljes struktúrájának megteremtését a közszférában. A tárgyalások folyamán a kormány kénytelen volt feladni korábbi álláspontját, amely szerint csak ágazati érdekegyeztető fórumok alakulhattak volna, s elismerte, hogy a közszférának vannak minden szektorra érvényes általános érdekei is. Így jött létre a Közalkalmazottak Országos Munkaügyi Tanácsa (KOMT), amely lényegében a KIÉT funkcióit töltötte volna be, de sajnos nagy késéssel alakult meg, s az Orbán-kormány idején rövid működése során egyetlen megállapodást sem sikerült elérnie. De jórészt formálisan, igen csekély hatékonysággal funkcionált az ágazati szociális párbeszéd legtöbb fóruma is.

Ezek a szomorú tapasztalatok készítették bennünket arra, hogy már 2001. novemberében megfogalmazzuk, hogy “Mit vár a SZEF a 2002-es választások után megalakuló új kormánytól?” Ebben a dokumentumban — a SZEF II. Kongresszusán elfogadott program szellemében — határozottan leszögeztük: a SZEF a maga részéről a korrekt és konstruktív együttműködésre és megállapodásokra törekszik a mindenkori kormánnyal, mint a közszféra közvetlen — az önkormányzati intézmények esetében közvetett — munkáltatójával, s ugyanezt határozottan igényli a kormánytól is. A 2002-ben hivatalba lépő kormánytól — bármilyen összetételű lesz is az — azt várja a SZEF, hogy a szakszervezetek véleményét nem csak meghallgatva, hanem figyelembe véve tekintse át az érdekegyeztetési intézményrendszer működésének tapasztalatait, s intézkedéseivel mozdítsa elő a makroszintű közszolgálati érdekegyeztetés intézményesítését. Azt is igényeltük, hogy legyen szigorú kormányzati szankciója annak, ha valamelyik ágazatban nem, vagy csak formálisan működik az érdekegyeztetési rendszer.

A szociális párbeszéd új szemléletű kezelését jelezte, hogy Medgyessy Péter miniszterelnökként két alkalommal is, hivatalba lépése után pedig azonnal újabb tárgyalásokat folytatott a SZEF vezető testületével, s nemcsak egyetértését nyilvánította a SZEF igényeivel, hanem kész volt megállapodásba foglalni is a kormány első száznapos vállalásait. A közszolgálati érdekegyeztetés makroszintjének helyreállításaként 2002. decemberében megalakult az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanács (OKÉT), amely alapszabálya szerint nemcsak a véleménycsere, hanem a megállapodásra jutás igényével működik.

A II. Kongresszus óta eltelt négy év folyamán a SZEF tevékeny résztvevője volt az érdekegyeztető fórumoknak, azok munkabizottságainak. Kezdeményezéseink nyomán került napirendre több, számunkra fontos téma. Nem rajtunk múltott, hogy ezek a makroszintű testületek hosszú időn át csak formálisan vagy egyáltalán nem működtek. Több alkalommal szóvá tettük a SZEF-kormány tárgyalásokon és a sajtóban is, hogy a tárcák érdekegyeztető fórumai sem felelnek meg mindenben a törvényes követelményeknek. A 2002-es kormányváltás óta van elmozdulás, de még nem minden tárcánál kielégítő a szociális párbeszéd színvonala.

Eredményesebbnek, egyértelműbbnek értékelhetőek az érdekegyeztetés megyei és

munkahelyi fórumai. A SZEF képviselői jelen vannak és sok helyen sikerrel kezdeményeznek az önkormányzati érdekegyeztető testületekben, a megyei munkaügyi tanácsokban. Megyei szinten például sok helyen megbukott az Orbán-kormány 1999-es bérfelfagyasztó akciója, mert a kormányzati törekvések ellenére a közszféra minden megyei intézményében általában volt helyi béremelés.

A közszolgálatban foglalkoztatottak érdekeinek aktív képviselője a SZEF a különböző köztisztviselőtestületekben is. A SZEF delegáltjai jelen vannak a munkaerő-piaci alapok felhasználását irányító testületben (MAT), az Országos Foglalkoztatási Közalapítványban (ÓFA), a Nemzeti Fejlesztési Tanácsban, az EU-integrációs bizottságban, a Nemzeti Üdülési Alapítvány kuratóriumában.

7. A korszerű közszolgálatért

A SZEF a beszámolási időszakban is megkülönböztetett figyelmet fordított arra, hogy ne csak szemlélője, hanem maga is aktív formálója legyen a korszerű közszolgálat kialakításának. Az a felismerés késztetett erre bennünket, hogy a közszolgálati intézményrendszer átalakítását célzó globális méretű kihívások Magyarországon is közvetlenül hatnak mind az állampolgárok életviszonyaira, mind a közszolgálat munkavállalóira.

Folytattuk jól bevált szakmai-tudományos tanácskozásainkat, amelyeken — általában rangos hazai és külföldi szakértők közreműködésével — cseréltünk véleményt és tapasztalatot egyebek között a szakszervezetek szerepéről a közszolgálat átalakításában, a globalizáció közszolgálati hatásairól, az egységes közszolgálati törvény előkészítésével kapcsolatos koncepcionális kérdésekről. A II. Kongresszus óta nemzetközi konferenciát rendeztünk Budapesten az egészségügyi ellátás fejlesztési irányairól (2000. november 30.), a közszolgálatban foglalkoztatottak életpálya-rendszeréről (2001. december 10.), a közszolgálat munkaügyi és szociális reformjának koncepciójáról pedig a Köztisztviselői Reform Kormánybizottsági Hivatallal rendeztünk kétnapos szakmai konferenciát (2002. december 16-17.).

Ezeken a tanácskozásokon a SZEF — a II. Kongresszuson elfogadott programnak megfelelően — az egységesen és általánosan hozzáférhető “polgárközeli” közszolgálatok működési feltételeinek megteremtését szorgalmazta, s olyan közszolgálat kialakítását, amelynek munkavállalói stabil jogi és világos etikai normák szerint végezhetik munkájukat, társadalmi fontosságuknak megfelelő megbecsülésben részesülnek, a polgári középréteg életviteléhez szükséges és elegendő jövedelemmel rendelkeznek.

Felléptünk azért, hogy a közszolgálat és a gazdasági szféra munkajoga — a sajátosságoknak megfelelő tartalommal — különüljön el egymástól. Szorgalmaztuk, hogy a köztisztviselők jogállásáról és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvények alapvető jogintézményeit, a foglalkoztatási különbségekre is figyelemmel, össze kell hangolni és meg kell teremteni — a közszolgálati életpálya rendszerét is magában foglaló — általános közszolgálati munkajogi szabályokat.

8. A SZEF szervezetének és működésének fejlesztése

A SZEF vezető testületei — a Szövetségi Tanács, az Ügyvivő Testület, a Pénzügyi Ellenőrző Bizottság — a beszámolási időszakban rendeltetésüknek megfelelően működtek.

A II. Kongresszus a modern értelemben vett *köztisztviselői egységsszervezet* megteremtésében jelölte meg a SZEF fejlesztésének fő célkitűzését. Ennek megvalósítási módját vázolva a kongresszuson elfogadott program előírta: *“E célkitűzés nem jelenti a különböző szakmai, foglalkozási rétegek önálló érdekkifejezésének és*

érdekérvényesítésének visszafejlesztését, hanem a közszolgálati körben értelemszerűen jelenlévő legerősebb munkáltatókkal, az állammal és az önkormányzatokkal szemben a munkavállalói érdekvédelem hatásosságának növelését, egységesítését. A SZEF tudatában van annak, hogy a szakszervezetekben a legkülönbözőbb szakmák és foglalkozások képviselői vannak jelen, igen eltérő problémákkal, és ebből fakadóan eltérő, sőt szembenálló érdekekkel. Ezt a sokféleséget és ellentmondásos helyzetet szem előtt tartva a SZEF a közös érdekek jobb és hatásosabb feltárásában, végső soron azok érvényesítésében találhatja meg pótolhatatlan szerepét.”

A beszámolási időszakban mindezek szigorú követése jellemezte a SZEF egész tevékenységét.

A közszolgálati egységsszakszervezet megteremtésének célját követtük azzal, hogy szorosabbá tettük együttműködésünket, sűrítettük közös fellépéseinket (közös sajtótájékoztatók, együttes állásfoglalások) a közszolgálati testvérkonföderációval, az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörüléssel (ÉSZT). Az együttműködés erősítését, magasabb szintre emelését szolgálta a **SZEF-ÉSZT Unió** létrehozása is. A két konföderáció 2002. július 11-én erről aláírt megállapodása szerint egyelőre mind a SZEF, mind az ÉSZT önálló jogi személyként ugyan, de szorosan együttműködve képvisel egyeztetett álláspontot jövedelempolitikai, foglalkoztatáspolitikai, szociális, érdekegyeztetési, társadalombiztosítási és más ügyekben. A formalizált együttműködést szabályozza a SZEF-ÉSZT Unió Szervezeti és Működési Szabályzata. Ezt 2003. január 28-ai ülésén hagyta jóvá az Unió Tanácsa, amely a két konföderáció vezető testületeiből áll. A Tanács dr. Szabó Endrét az Unió elnökévé, dr. Vigh Lászlót pedig társelnökévé választotta.

A közszolgálati szakszervezetek összefogására törekedtünk azzal is, hogy a beszámolási időszakban — folytatva a korábbi hasonló kezdeményezéseket — **a közszféra nem SZEF-hez tartozó szakszervezeteit** is rendre bevontuk a közszolgálat egészét érintő fontos tárgyalásokba, tanácskozásokba. A Munka Törvénykönyvének a közszférát érintő módosításáról az ÉSZT-tel és a PDSZ-szel közösen tárgyaltunk. Önállóságukat, függetlenségüket vagy konföderációs elkötelezettségeiket szigorúan tiszteletben tartva biztosítottuk a SZEF-en kívüli közszolgálati szakszervezetek csatlakozását az Orbán-kormánnyal 2001. március 9-én aláírt megállapodáshoz és részvételüket az ezt előkészítő szakértői tárgyalásokon.

Több nem a SZEF-hez tartozó közszolgálati szakszervezet képviselője is részt vett a SZEF-ben azon a vitafórumon, amelyet a közszolgálat munkaügyi és szociális reform-javaslatáról rendeztünk Vadász János tanulmánya alapján.(2001.IX.12.) Meghívtuk őket a Medgyessy Péter miniszterelnökkel 2002. június 5-én folytatott tárgyalásra, amely után velük közösen írtuk alá a megállapodást. A közszféra korszerűsítésének egy-egy részterületével foglalkozó — több esetben nemzetközi — konferenciánkon is rendszeresen jelen voltak nem SZEF-hez tartozó közszolgálati szakszervezetek is.

A SZEF vonzerejét, a közszférában dolgozók érdekeit szolgáló tevékenységének elismerését jelzi, hogy **a II. Kongresszus óta két újabb közszolgálati szakszervezet** (a Határőrségi Dolgozók Szakszervezete és a Katasztrófavédelmi Dolgozók Szakszervezete) **kérte felvételét a SZEF-be.** A Szövetségi Tanács 2003. február 20.-án mondott igent a két kérelemre. A Határőr Szakszervezet is kérte felvételét a SZEF-be, de időközben döntött a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezetével való egyesülésről, így a BRDSZ révén automatikusan SZEF-taggá vált.

Az utóbbi négy évben tovább erősödtek a **SZEF megyei koordinációi**. A beszámolási időszakban felmérést készítettünk működési körülményeiről, arról, hogy a SZEF Országos Irodája mivel segíthetné leghatékonyabban a feladataik ellátásához szükséges feltételek javítását. A felmérés tapasztalatai alapján operatívabbá tettük a megyei koordinátorok tájékoztatását, sűrítettük a velük való konzultációkat, személyes találkozót, szűkös lehetőségeink ellenére igyekeztünk javítani a megyei koordinációk működésének anyagi feltételein, számítógépes ellátottságán, internetes hozzáférésén.

A SZEF megyei koordinációi ma már elismert és tevékeny részesei a megyék közéletének, s a konföderáció-szintű döntés-előkészítésnek is. Változatlanul gond azonban, hogy nem minden tagszervezetünk helyi képviselői kapcsolódnak be a megyei koordináció munkájába.

Az anyagi feltételek elégtelensége miatt nem tudtuk kellő mértékben fejleszteni, bővíteni a **SZEF szakmai-szakértői háttérét**, kialakítani az érdekképviseleti munka stabil tudományos-elméleti háttérét, saját szakszervezeti **adatbázisát**. (Erre jó lehetőséget kínált volna mind a funkcionáló SZEF-ÉSZT Unió gyorsabb ütemű életre hívása, mind pedig a 6 szakszervezeti konföderáció ilyen irányú tevékenységének összehangolása, koordinálása.)

Nem sikerült előbbre lépniünk a **konföderáció-szintű szakszervezeti ifjúsági rétegszervezet** létrehozásában. Tagszervezeteink körében megoszlanak a vélemények arról, hogy szükség van-e egyáltalán a SZEF-ben formalizált ifjúsági szervezetre, vagy más módon célszerű foglalkozni a fiatal közszolgálati munkavállalók szakszervezet iránti érdeklődésének felkeltésével. A SZEF és tagszervezetei tevékenységének változatlanul gyenge pontja az ifjúság közötti munka, a közszolgálat pályakezdőit foglalkoztató sajátos gondok feltárása és megoldásuk szorgalmazása.

Nem értünk el lényeges haladást a közszolgálati szakszervezeti tisztségviselők SZEF-szintű rendszeres **képzésének** megteremtésében.

A II. Kongresszuson elfogadott programnak megfelelően **SZEF-kitüntetés** alapítottunk a közszolgálati érdekképviseleti munkában kiemelkedő teljesítményt nyújtó szakszervezeti tisztségviselők tevékenységének elismerésére. "A Köz Szolgálatáért" elnevezésű díjat és emléklakettet első alkalommal a SZEF fennállásának 10. évfordulója alkalmából rendezett jubileumi ünnepségen osztottuk ki.

Sajnálatos tény, hogy a sokirányú és felelősséggel végzett érdekképviseleti munka ellenére a II. Kongresszus óta eltelt négy év alatt tagszervezeteink többségében nem emelkedett, hanem több helyütt inkább csökkent a **taglétszám**.

9. Kapcsolataink más szakszervezeti konföderációkkal

A SZEF megalakítása óta következetesen vallja: az egyes szakszervezeti szövetségek jellegéből, szerveződési köréből adódó természetes érdekkülönbségek ellenére a kölcsönös szolidaritásnak, az azonos érdekelttségű témákban az *együttműködésnek és az összefogásnak nincs alternatívája*.

Ebben a felfogásban a szolidaritás és az egyenjogúság elve alapján törekedtünk a II. Kongresszus óta is kiegyensúlyozott, érdemi kapcsolatokra és együttműködésre minden hazai szakszervezettel, szakszervezeti konföderációval. Budapesten és a megyékben is

rendszeresen részt vettünk Május 1. közös megünneplésében, a már hagyománnyá vált budafoki szüreti baráti találkozókra. Ezeket egyértelműen demonstráltuk: kiemelt jelentőségűnek tartjuk az együttes fellépést, szükség esetén az összehangolt nyomásgyakorlásban rejlő lehetőségek kihasználását. Támogattuk a konföderációk közötti együttműködés szélesítését, a közös ügyeket érintő együttes fellépés rendszeresebbé tételét, egyetértettünk a konföderációk Együttműködési Tanácsának létrehozásával, az azonos vagy rokonterületeken működő szakszervezetek, szakszervezeti szövetségek szervezeti közeledésének ösztönzésével. Ez a folyamat azonban az ígéretes kezdés után — az együttműködés lehetséges területeinek és módszereinek nem kellő toleranciával történt kijelölése miatt — sajnálatosan megtorpant.

A SZEF szolidaritását, támogató egyetértését fejezte ki a bányászok szakszervezetének a munkahelyek megőrzéséért, a kormány illetékeseivel elkezdett tárgyalások patthelyzetből kimozdításáért folytatott küzdelmével (1999. XII. 15.). szolidaritási nyilatkozatban támogattuk a vasutasok és más foglalkozási ágak dolgozóinak bérharcát (2000. I. 5.).

Részt vettünk a hat konföderáció 2000. őszén rendezett szegedi (IX. 27.), zalaegerszegi (IX. 28.), miskolci (X. 5.), veszprémi (X. 10.) regionális érdekvédelmi konferenciáján, a Budapesti Sportszarnok-beli — érdemi szociális párbeszédet követelő — nagygyűlésén (XI. 11.), valamint “A regionális politika az EU országokban és Magyarországon” címmel, az integrációra történő közös felkészülés keretében rendezett egynapos budapesti konferenciáján (2000. XI. 22.).

10. Viszonyunk a pártokhoz, társadalmi szervezetekhez

a.) A SZEF az utóbbi négy év folyamán is következetesen tartotta magát ahhoz a megalakulása óta követett alapálláshoz, hogy a közszolgálat munkavállalóinak érdekeit képviselve párbeszédre kész minden **politikai párttal** és más szervezettel, de nem kötelezi el magát egyetlen politikai erő mellett sem. Ennek megfelelően — az 1994-es és az 1998-as gyakorlatunkhoz tartva magunkat — a 2002-es parlamenti választások előtt egyetlen párttal sem kötöttünk együttműködési megállapodást. A konföderáció sem pártlistán, sem önállóan nem állított képviselőjelöltet, tagszervezeteink ilyen irányú döntéseit azonban sem ösztönözni, sem akadályozni nem kívántuk.

Mivel a közszféra munkáltatója a mindenkori kormány, a SZEF a 2002-es választási előkészületek során nem a pártokkal, hanem a kormányalakításra esélyes két párt miniszterelnök-jelöltjével kezdeményezett párbeszédet arról, hogy mit vár a SZEF a választások után funkcionáló kormánytól. A meghívást azonban csak az MSZP miniszterelnök-jelöltje fogadta el.

b.) A II. Kongresszuson elfogadott programban deklaráltuk ugyan, hogy a SZEF együttműködésre törekszik **a civil szféra** különböző — valós támogatottságot élvező és a közszolgálat ügyei iránt érdeklődő — szervezeteivel. Az elmúlt négy évben e téren sajnos nem sikerült érdemi módon előbbre lépni, mert egy-egy civil szervezet hozzánk érkezett kapcsolatteremtő megkeresésére nem sikerült egyetértést kialakítanunk az Ügyvivő Testületben.

11. A SZEF Magyarország EU-tagságáért

Konföderációnk a beszámolási időszakban következetesen tartotta magát ahhoz a II. Kongresszuson elfogadott programban megfogalmazott állásponthoz, hogy az EU-hoz történő csatlakozásnak nincs alternatívája. Nyilatkozatainkban, állásfoglalásainkban kiálltunk a négy alapvető szabadságjog érvényesülése, köztük a munkaerő szabad áramlásának lehetősége mellett. A csatlakozást előkészítő folyamatban kiemelten fontosnak minősítettük a szociális dimenzió kérdéskörét: az érdemi szociális párbeszédet, az európai és a hazai bérek közötti nagy különbség mérséklését, a szociális védőháló kialakítását. Szorgalmaztuk a szakszervezeti részvételt a közszolgálat

különböző területeit sajátosan érintő csatlakozási feladatok végrehajtásának kidolgozásában. A nemzetközi szakszervezeti kapcsolatainkat felhasználtuk az utóbbi években csatlakozott országok tapasztalatainak, az EU-tagságra felkészítő munka módszereinek megismerésére.

Az Ügyvivő Testület a csatlakozási folyamatban fontos szerepet betöltő Nemzeti Fejlesztési Terv koncepcióját és valamennyi változatát megvitatta, véleményezte, SZEK-képviselőt delegáltunk a Nemzeti Fejlesztési Tanácsba. Aktívan részt veszünk az Európai Integrációs Bizottság munkájában. Több tagszervezetünk bekapcsolódott az MKKSZ által kezdeményezett regionális és megyei EU-fórumok szervezésébe, 2003. április 1-jén pedig országos közszolgálati nagygyűlést rendeztünk Budapesten az Uránia Nemzeti Filmszínházban a csatlakozás támogatására.

12. A SZEK nemzetközi tevékenysége

A SZEK a beszámolási időszakban is aktívan jelen volt az Európai Szakszervezeti Szövetség (ESZSZ) munkájában. Rendszeresen részt vettünk az ESZSZ különböző demonstratív rendezvényein, a munkabizottságok, szakmai fórumok tanácskozásain. Kapcsolatainkat bővítve kértük a SZEK Nyugdíjas Választmányának felvételét az ESZSZ nyugdíjas szervezetébe, a FERPA-ba. A felvétel 2000-ben megtörtént, Nyugdíjas Választmányunk elnökét beválasztották a FERPA elnökségébe.

A szolidaritási készség, az érdekképviseleti munkában szerzett tapasztalatok kölcsönös hasznosítása jellemezte a nemzeti szakszervezeti mozgalmakhoz fűződő kétoldalú kapcsolatainkat, amelyek ápolására, a tapasztalatcserére — időtakarékos és költségkímélés céljából — felhasználtuk az ESZSZ nemzetközi fórumait, tanácskozásait is. Általában kölcsönösen eleget tettünk a meghívásoknak, s részt vettünk a nemzeti szakszervezetek kongresszusain, egyéb kiemelkedő rendezvényein, szolidaritásunkat nyilvánítottuk érdekérvényesítő akcióik alkalmával.

Tagszervezeteink is megkülönböztetett gondossággal és felelősséggel ápolták a nemzetközi és a nemzeti szakszervezeti szervekhez fűződő kapcsolataikat.

DOKUMENTUMOK

FOGLALKOZTATOTTSÁG ÉS KERESETI ARÁNYOK 1999–2002

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete és annak változása gazdasági ágak szerint, 1999–2002

Gazdasági ág, ágazat	Bruttó átlagkereset Ft/hó/fő				Előző év = 100,0 %		
	1999	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	92 149	103 460	130 747	167 841	112,3	126,4	127,4
Oktatás	72 710	81 485	97 379	128 665	112,1	119,5	131,8
Egészségügyi, szociális ellátás	58 874	68 065	78 762	103 188	115,6	115,7	130,9

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak havi nettó átlagkeresete és annak változása gazdasági ágak szerint, 1999–2002

Gazdasági ág, ágazat	Bruttó átlagkereset Ft/hó/fő				Előző év = 100,0 %		
	1999	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	57 322	63 272	77 923	100 259	110,4	123,2	126,6
Oktatás	48 533	53 313	61 663	79 935	109,8	115,7	128,8
Egészségügyi, szociális ellátás	41 104	46 301	52 909	67 658	112,6	114,3	128,3

Az alkalmazásban állók átlagos állományi létszáma és annak változása gazdasági ágak szerint, 1999–2002

Gazdasági ág, ágazat	Az alkalmazásban állók átlagos állományi létszáma, fő				Előző év = 100,0 %		
	1999	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Közigazgatás, védelem, kötelező	304 430	300 620	302 913	309 600	98,7	100,8	102,3

társadalombiztosítás							
Oktatás	248 600	248 256	247 851	249 200	99,9		
Egészségügyi, szociális ellátás	209 817	209 580	207 574	214 400	99,9		

GÖNCZ ÁRPÁD KÖSZÖNTŐ LEVELE

A SZEFG MEGALAKULÁSÁNAK 10. ÉVFORDULÓJA

ALKALMÁBÓL

Szakszervezetek Együttlüködési Fóruma

Budapest

Kedves Barátaim !

Örömmel köszöntöm a Szakszervezetek Együttlüködési Fórumát tizedik születésnapján, mert az idők szavát meghalló, korszerű és magas kultúrájú szervezetet köszönthetek.

Társadalmi és gazdasági rendszert megváltoztató életünk az elmúlt tíz év alatt valószínűleg sokszor tíz év feladatait végezte el; az egyes ember életében is óriási változások következtek be. Ám ma még a nemzetünk sorsát, jövőjét formáló változás kellős közepén vagyunk, ahol meggyőződésem szerint mind nagyobb hangsúlyt és jelentőséget kap a szolidaritás, az összetartozás és összefogás érzése. A szakszervezeti mozgalom jelentős történelmi múltja egy-egy szakmai közösség helytállását jelzi. Az új évezred küszöbén azonban a bérből élők egymás iránti szolidaritásának megerősítése, az értékteremtő munka tiszteletének és méltóságának védelme már nem egy-egy szakma szakszervezetének önálló akciója. Az önök szervezetének története is ezt bizonyítja. Az idő kívánta, meg a tapasztalat, hogy az akciószövetség — az alapító 30 tagszakszervezet rendszeres konzultációs fóruma — szerves fejlődéssel demokratikus szakszervezeti szövetséggé alakuljon, professzionális szervezetté. A SZEFG ma Magyarország egyik legnagyobb szakszervezeti konföderációja. A 450 ezer tagot számláló szövetség kiemelt jelentősége pedig az, hogy az együttlüködés segít azoknak is, akiknek jogi eszközei behatároltak, egyedül gyengék, ám tagságuk egzisztenciális fenyegetettsége nagy — gondolok például a 180 ezer nyugdíjas tagságukra. A Szakszervezetek Együttlüködési Fórumának erejét tagszervezeteinek állapota határozza meg, ezért köszönöm a megyei és a fővárosi szervezetek, egységek munkáját. Bízom benne, hogy a következő sok tíz évben a SZEFG példaértékűen továbbra is kiegyensúlyozott, párbeszédre törekvő magatartást követ majd. Szívemből kívánok további eredményes munkát, minden gond ellenére is hitet a jövőben.

Baráti kézszorítással köszöntöm a konföderáció minden tagját, a választott vezetőket.

Budapest, 2000. június 8.

GÖNCZ ÁRPÁD,

a Magyar Köztársaság elnöke

MEGÁLLAPODÁS

a Kormány és a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma között

A kormány és a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (a továbbiakban: SZE) megbízott képviselői a köztük zajló eddigi tárgyalások eredményeként, a kölcsönös érdekek mentén megállapodást kötött

a közszektor modernizációjára irányuló, továbbá

a közalkalmazottak és a köztisztviselők foglalkoztatási feltételeit, élet- és munkakörülményeit, kereseti viszonyait, valamint a munkaügyi kapcsolatok rendszerét javító

fontos teendőkről, tervezett intézkedésekről - a következők szerint.

1. A közszektor modernizációja

1.1. A kormány és a szakszervezetek meggyőződése, hogy a közszektor modernizációja nem valósítható meg az érintett munkavállalók többségének támogatása nélkül. Ezért arra az elhatározásra jutottak, hogy a modernizáció sikeres folytatása és megvalósítása érdekében rendszeres együttműködést alakítanak ki.

1.2. A kormány lehetővé teszi, hogy a szakszervezetek idejében megismerkedhessenek a közszektor modernizációját érintő koncepciókkal, illetve törvénytervezetekkel. Módot ad arra, hogy véleményüket, javaslataikat a végleges döntés előtt kifejhessék. A szakszervezetek készek a konstruktív közreműködésre a modernizáció folyamatában.

1.3. A szakszervezetek tudomásul veszik, hogy tovább folytatódik a közszektor által ellátott állami és önkormányzati feladatok felülvizsgálata. A szakszervezetek fontos követelményként fogalmazzák meg, hogy a társadalmi elvárások, a szakmai szempontok, a gazdasági hatások, és az EU-s elvárások figyelembevételével kerüljön meghatározásra az ellátandó közfeladatok köre, s jobb finanszírozási feltételek mellett, szolgáltatási standardok alapján, magasabb minőségben legyenek biztosíthatók a közszolgáltatások. A szakszervezetek fontosnak tartják, hogy részt vegyenek a jelzett folyamatban, a kormány támogatja ilyen irányú igényeiket.

1.4. A kormány 2001-ben kidolgozza a 2004-ig szóló EU képzési programot, mely a közszektorban foglalkoztatottak felkészítését szolgálja. A kormány garantálja az EU felkészítés központi finanszírozását, intézményrendszerét, valamint a felkészítésben való részvétel jogi és egyéb kereteit. A kormány lehetővé teszi, hogy a felkészítésben szakszervezeti tisztségviselők is részt vehessenek. A részvétel feltételeit külön megállapodásban rögzítik.

1.5. A kormány törekszik a közszolgáltatások és a közigazgatás ellátásának, valamint biztosításának a jelenleginél jobb, a szolgáltatást igénybevevők érdekeit és a szolgáltatások biztosításának optimális kereteit fokozottabban érvényesítő területi és intézményi struktúra megteremtésére. A felülvizsgálat alapelvei:

a decentralizáció,

a regionalizáció,

a településközpontokra épített körzetközponti szolgáltatások,

a minőségbiztosítás,

a szolgáltató típusú közszolgálat megteremtése.

A szakszervezetek közreműködnek az állampolgári közszolgáltatások és közigazgatás optimalizálásában és az elektronikus kormányzás széles körű elterjesztésében.

1.6. A kormány a szakszervezetekkel összhangban országos minőségi mozgalmat indít a közszektorban teljesített feladatok jobb, korszerűbb, költségtakarékosabb ellátásának érdekében. A mozgalom célja a helyi kezdeményezések becsatornázása a modernizációs folyamatokba, a szolgáltatást igénybevevők és szolgáltatást közvetlenül biztosító munkavállalók bevonása a közszektor innovációjába és ezzel az EU minőségi mozgalmához való integráció.

2 A közszféra munkavállalóinak helyzete, életpálya, jogi szabályozás

2.1 A felek egyetértettek abban, hogy 2001-ben fontos intézkedések történnek a köztisztviselői életpálya-előmeneteli rendszer kialakítása terén.

2.2 A kormány vállalja, hogy 2001-ben áttekinti a közszektorban foglalkoztatott munkavállalók helyzetét, és a szakszervezetekkel egyeztetett intézkedéseket készít elő az egységesebb jogi szabályozás, az életpálya valamint a jövedelmi viszonyok javítása, harmonizációja érdekében. A végső cél az EU csatlakozással összhangban a GDP növekedésével arányos felzárkóztatás, a teljesítmények és a közszolgáltatás minőségének javítása.

3. Bérpolitika, bérrendszerek

3.1. A kormány vállalja, hogy a 2000. évi tényleges keresetalakulás ismeretében 2001 elején olyan egyszeri bérkiegészítést hajt végre, amely a 2000. évi KSH által mért tényleges átlagkereset-növekedést 13%-ra egészíti ki a közszféra mindazon főbb ágazatában (alágazatában, szakágazatában), ahol ennél kisebb keresetnövekedés valósult meg. A kormány a tervezett intézkedésről, annak részleteiről februárban tárgyal az illetékes szakszervezetekkel. A kifizetésekre a márciusi illetmények április eleji folyósításával együtt kerülhet sor.

3.2 A SZEF az eddig folytatott tárgyalások eredményének tekinti, hogy a kormány - a 2001-2002. évi költségvetési törvényben – javítja a közalkalmazottak és a köztisztviselők kereseti viszonyait, ezzel mérsékelve a versenyszférához viszonyított nagy kereseti lemaradást. Jelentősen emelkedik az országos minimális bér. A kormány az intézkedésekhez szükséges pénzügyi forrásokat az államháztartási alrendszerekben biztosítja.

A SZEF elengedhetetlennek tartja ennek a folyamatnak a folytatását. A kormány elismeri ezeknek az igényeknek a jogosságát, és minden rendelkezésére álló eszközzel elősegíti,

hogy a következő években az intézményi szférában a versenyszférához képest nagyobb mértékben emelkedjenek az átlagkeresetek.

3.3 A kormány vállalja, hogy a 2002. év elején - amennyiben szükséges - bérkiegészítést valósít meg a szakszervezetekkel egyeztetve, azzal a céllal, hogy az éves átlagkereset növekménye érje el az inflációs ráta valamint a GDP növekmény felének megfelelő mértéket.

3.4 A felek ez év májusában áttekintik és értékelik a 2001. év elején esedékes bérintézkedések végrehajtásának tapasztalatait, és szükség esetén intézkedéseket kezdeményeznek a béremelésre vonatkozó törvényes előírások maradéktalan betartása és végrehajthatósága érdekében.

3.5 A felek megállapodtak abban, hogy szakértői szintű tárgyalásokat kezdenek a közalkalmazotti illetményrendszer korszerűsítéséről. Az illetményrendszer átalakítására vonatkozó javaslatok kidolgozásánál a felek szakértői a következő szempontokat érvényesítik:

A közalkalmazotti illetményrendszer konstrukciója legyen a mostaninál egyszerűbb, átláthatóbb a munkavállalók, a munkáltatók, a döntéshozók stb. számára.

Ki kell dolgozni az illetmény-meghatározás általános (minden ágazatban azonosan alkalmazandó) elemeit, másrészt legyen lehetőség arra, hogy a különböző tevékenységek és ágazatok/alágazatok eltérő sajátosságai a bérrendszerben konzisztens módon érvényesüljenek.

A más közszolgálati szektorok illetményrendszereivel, mindenekelőtt a köztisztviselői illetményrendszerrel kölcsönösen össze kell hangolni a közalkalmazotti illetményrendszert. Ugyancsak össze kell hangolni az illetmény-, valamint a költségvetési tervezési, szabályozási rendszereket is. Figyelembe kell venni, hogy a közszolgálati bérrendszerek nem rendelhetők alá egyoldalúan a pénzügyi szabályozó rendszereknek, de a bérrendszereknek is illeszkedniük kell a költségvetési tervezés és gazdálkodás meglévő, változó rendszerébe.

Alakítsák ki az évenként esetleg szükségessé váló bérkiegészítések hosszabb távra érvényes automatizmusának rendszerét. A szakértői előkészítői munkát - egy közösen létrehozott szakmai bizottságban - 2001-ben kell befejezni annak érdekében, hogy a kormány által is elfogadott javaslatok figyelembevételével 2002-ben beterjeszthetők legyenek az illetményrendszer módosítások törvényi szabályai.

4. Társadalmi párbeszéd a köztisztviselői és a közalkalmazotti szférában

4.1 A felek egyetértenek abban, hogy a köztisztviselői érdekegyeztetés országos szinten kielégítően működött az elmúlt időszakban. A jövőre nézve is adott a lehetőség és a felek kölcsönös szándéka arra, hogy a köztisztviselői törvény sorra kerülő módosításával létrejövő érdekegyeztető fórumok kiegyensúlyozottan és hatékonyan működjenek.

A felek szorgalmazzák és támogatják, hogy a társadalmi párbeszéd

ágazati/alágazati és területi (önkormányzati szintű) rendszere széleskörűen kialakuljon és hatékonyan működjön a közalkalmazotti szférában.

4.3 A felek egyetértenek abban, hogy létre kell hozni a társadalmi párbeszéd - közalkalmazottak teljes körét átfogó - új fórumát, amely megfelelő formában és illetékességgel működtetve a kormány és a szociális partnerek számára egyaránt haszonnal, kölcsönös előnyökkel járó funkciót tölthet be. Elősegítheti a közalkalmazotti jogviszony, a foglalkoztatási feltételek és az illetményrendszer törvényi szabályozása ún. ágazatközi elemeinek a megfelelő kialakítását, a differenciált ágazati érdekek szükséges és elégséges mértékű összehangolását. E kérdéstről a felek haladéktanul elkezdik a szakértői tárgyalást egy közösen létrehozott szakmai bizottságban, azzal a céllal, hogy az új fórum a munkáját 2001. I. félév végéig megkezdhesse.

5. Záradék

5.1 A megállapodásban foglaltakat a SZEF és a kormány képviselői évente értékelik.

5.2 A felek kinyilvánítják, hogy megállapodásukat nyitottá teszik a közszféra SZEF-hez nem tartozó konföderációja, illetve szakszervezetei számára, amelyek csatlakozásukat meghatalmazottjaik aláírásával, a megállapodás hatályba lépését követő harminc napon belül erősíthetik meg.

Budapest, 2001. március 9.

Dr. Stumpf István miniszter

Miniszterelnöki Hivatal

A megállapodáshoz a mai nap csatlakoznak:

Dr. Szabó Endre elnök

Szakszervezetek

Együttműködési Fóruma

Dr. Vígh László elnök

Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés

Molnár Péter ügyvivő

Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete

Tarró Péter elnök

Vízügyi Országos Szakszervezet

ut2001-javmitváraSZEF

Mit vár a SZEF

a 2002-es választások után megalakuló kormánytól?

A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZEF) — eddigi törekvéseinek megfelelően — abban érdekelt, hogy a 2002-es parlamenti választások után olyan kormány alakuljon, amely a közszféra minden területén

javítja az intézményrendszer stabilitását, működési feltételeit,

érzékenyen emeli a közszolgálatban foglalkoztatottak — közalkalmazottak, köztisztviselők, szolgálati viszonyban állók, kisegítő, adminisztratív és fizikai dolgozók — keresetét,

tiszteletben tartja és tartatja a munkavállalói és a szakszervezeti jogokat,

érdemi partnerként működik együtt a szakszervezetekkel, funkciójuknak megfelelően — és nem formálisan — működteti az érdekegyeztetés törvényes intézményeit.

A közszolgálati intézményrendszer

A SZEFE a költségvetési intézmények kiegyensúlyozott és biztonságos működése alapfeltételének tekinti *az államháztartás valóságos reformjainak következetes végrehajtását*. Elfogadhatatlan, hogy a közintézményeknél az úgynevezett államháztartási reform eddig a legtöbb esetben improvizációkat, létszámcsökkentést, helyenként a szétzilálást jelentette, és nem az építkezést, a jobb színvonalú közszolgáltatást.

A SZEFE olyan államháztartási reformot támogat, amely elősegíti az egységesen hozzáférhető “polgár-közeli” közszolgálatok színvonalasabb működését, az intézményekben foglalkoztatottak stabil jogi és világos etikai normák szerinti munkavégzését.

A SZEFE elutasítja a közszolgálati intézményrendszer olyan privatizálását, amely komoly társadalmi egyenlőtlenségek, feszültségek kiváltója lehet.

2. A közszolgálati keresetpolitika

A bérek a közszféra csaknem minden ágazatában méltánytalanul és tarthatatlanul alacsonyak, a béremelésre fordítható pénzügyi források elégtelenek. A jelenlegi helyzet megváltoztatásának — és az EU-csatlakozási feltételek teljesítésének is — *elsődleges követelménye a pénzügyi ráfordítások jelentős növelése, a bérek felzárkóztatása és a finanszírozási rendszer lényeges korszerűsítése*.

A SZEFE alapvető béripolitikai törekvése, hogy *a közszféra bér- és kereseti átlaga közelítsen a versenyszféra bér- és kereseti átlagához, s az EU-csatlakozás időszaka-ra érje el az uniós közszolgálati bérátlag 60-70 százalékát*.

a SZEFE kész bekapcsolódni egy olyan *egységes alapelveken nyugvó közszolgálati bérrendszer* kidolgozásába, amely kifejezi a közszféra egyetemlegességét, részterületeinek különbözőségét, valamint a teljesítmények differenciált elismerését. Ezt részben általános

automatizmusok, részben állandó jellegű szakmai specifikumok, részben pedig alku tárgyát képező minőségi ösztönző elemek beépítése útján tartjuk megoldhatónak. Változatlanul szükségesnek ítéljük a háromelemű közszolgálati bérrendszer bevezetését.

A SZEF a közszolgálat minden ágában érdekelt *hosszabb távú bérmegállapodás* megkötésében, ha a kormányzat garantálja, hogy

valamennyi közszolgálati munkavállaló bére az infláció mértékével azonos arányban, automatikusan növekszik,

a közszolgálati bérek reálértéke a nemzetgazdasági átlagnál dinamikusabban, egy felzárkóztatási programnak megfelelően, és az egyének számára is érzékelhetően emelkednek,

a kialakított bérpozíció fedezetét a közszolgálat különböző területein — a központi költségvetési szerveknél, azok területi szerveinél, illetve az önkormányzatoknál és azok intézményeinél — évente az állami költségvetés, valamint az önkormányzati költségvetések nevesítetten tartalmazzák,

a béren kívüli juttatások rendszere egységes és a juttatások garantált mértékét minden munkavállaló megkapja.

3. Foglalkoztatási viszonyok

Magyarországon ma az összes foglalkoztatott mintegy 20 százaléka dolgozik a közszférában, és a foglalkoztatottak közel fele helyi, települési szinten áll alkalmazásban. Ez bármilyen összehasonlításban elfogadható arány. A tények egyértelműen bizonyítják, hogy *a magyar közszolgálatban globálisan nincs túlfoglalkoztatás.*

Az államháztartási reformmal összehangoltan napirendre kell tűzni a közszféra foglalkoztatási politikáját, *a feladatokkal ésszerűen összehangolt létszámstruktúra kialakítását. Ragaszkodunk a közszolgálati foglalkoztatás garanciáinak erősítéséhez, a jó minőségű közszolgáltatás biztosításához szükséges létszámnormák megállapításához.*

A SZEF mind foglalkoztatási, mind általános társadalompolitikai, mind pedig a színvonalasabb közszolgáltatás megteremtése szempontjából fontosnak tartja *a keresetarányok sérelme nélkül bevezetendő általános munkaidő-csökkenést.*

Egységes közszolgálati munkajog

A SZEZ álláspontja szerint markánsan különböznek egymástól a privátszféra és a közszféra viszonyai. Ennek konzekvenciáit a munkajogi szabályozásban is érvényesíteni kell. A közszołgálat és a gazdasági (magán) szféra munkajoga — a sajátosságoknak megfelelő tartalommal — különüljön el. A köztisztviselőik jogállásáról és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvények alapvető jogintézményeit, a foglalkoztatási különbségekre is figyelemmel, össze kell hangolni és *meg kell teremteni — a közszołgálati életpálya rendszerét is magukban foglaló — általános közszołgálati munkajogi szabályokat.*

A SZEZ határozottan fellép azokkal a törekvésekkel szemben, amelyek a közszołgálat egyes foglalkozási kategóriáinak globális kizárását célozzák a közszołgálati munkajogi szabályozásból, megbontva ezzel a közszołgálati jogrendszer egységét. Ez az álláspont azonban nem zárja ki — indokolt esetben — a rendszeren belüli differenciálást.

Az Európai Unió közszołgálati munkajogi szabályozásának és gyakorlatának megfelelően *lehetővé kell tenni, hogy a közszołgálatban is köthető legyen ágazati kollektív szerződés*, intézményesülhessen az önkormányzati szintű kollektív megállapodás (kollektív szerződés), s valamennyi közszołgálati munkahelyen — tárgyalásokhoz kötötten — születhessenek meg a munkahelyi, munkajogi szabályok, kollektív szerződések.

Szociális párbeszéd a közszférában

A SZEZ alapkövetelménynek, a demokratikus közviszonyok egyik elengedhetetlen elemének tekinti a kulturált és hatékony szociális párbeszédet. A maga részéről változatlanul a korrekt, konstruktív együttműködésre és megállapodásokra törekszik a mindenkori kormánnyal, mint a közszféra közvetlen — vagy önkormányzati intézmények esetében közvetett — munkáltatójával, s ugyanezt határozottan igényli a kormánytól is.

A 2002-ben hivatalba lépő kormánytól azt várja a SZEZ, hogy a szakszervezetekkel együtt — véleményüket nem csak meghallgatva, hanem figyelembe véve — tekintse át az érdekegyeztetési intézményrendszer működésének tapasztalatait, s intézkedéseivel mozdítsa elő a közszołgálati érdekegyeztetés makroszintű lehetőségének intézményesítését.

Minden ágazatban működjen rendszeresen és hatékonyan az *ágazati érdekegyeztetés* fóruma. Legyen szigorú kormányzati szankciója annak, ha valamelyik ágazatban nem, vagy csak formálisan működik az érdekegyeztetési rendszer.

A szociális-jóléti rendszer

A szociálpolitika alapvető funkciójának az esélyegyenlőséget, de legalább az

esélyek kiegyenlítését tekinti a SZEF. A közsféra szakszervezeteinek régi törekvése, hogy *a közszolgálatban kiegyenlítő jóléti rendszerként működjön, a versenyszférához képest alacsonyabb jövedelmek hátrányát kompenzáló szociálpolitika.*

- A SZEF határozottan állást foglal *az egységes, kötelező szolidaritáson alapuló társadalombiztosítás* megőrzése mellett.
- A *kiegészítő egészségbiztosítást* a közszolgálati munkavállalók esetében a központi intézményeknél az állami költségvetésnek, az önkormányzati szférában az önkormányzati költségvetésnek címzetten kell biztosítania. Ennek mértéke különböző lehet a szakmák igénybevétele, az életkilátásokra gyakorolt hatások szerint.
- A SZEF követeli a GDP-ből az egészségügyi ellátásra fordított arány növelését.

Nyugdíjrendszer, idősügyi politika

- A SZEF határozott álláspontja, hogy *az idősügy a társadalompolitika része.* Az idősök és a nyugdíjasok helyzete a társadalompolitikai stabilitás meghatározó eleme.
- A SZEF fontosnak tartja, hogy *a nyugdíjak reálértéke dinamikusan növekedjék*, mert a nyugdíjasok az átlagosnál jóval több hátrányt kényszerültek elviselni.
- A gazdasági fejlődés adta lehetőségekkel összhangban *folytatódjék az értékvesztett nyugdíjak korrekciója, legyen garantált a nyugellátás biztonsága oly módon, hogy a szerzett jogokat ne érhesse sérelem.*

Az egészségügyi ellátó rendszer garantálja az időskorúak számára a *teljes körű hozzáférést*, s azt, hogy a szolgáltatások színvonalában ne következhesen be visszalépés.

- A SZEF tárgyalásokat kezdeményez *önálló közszolgálati nyugdíjrendszer hosszabb távú megteremtése* érdekében, beleértve annak önálló intézményeit is.

Budapest, 2001. november 12

Szakszervezetek

Együttműködési Fóruma

szef//korm.progr.-2002Fjav

A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma

(SZEF)

állásfoglalása a kormány programjáról

A kormány programja, a mai magyar társadalmi valóságból kiindulva reményt keltő célokat jelöl ki a gazdasági fejlődés, s ezzel összhangban az életviszonyok jelentős javítása, a szociális fordulat megvalósítása, általánosabb értelemben a nemzet felemelkedése érdekében.

A SZEF üdvözlöi a programban foglaltakat. Fontosnak tartja, hogy a szándékok valóra váljanak. Ennek érdekében kész a végrehajtás sikerének előmozdítására, annál is inkább, mert azok találkoznak saját céljaival.

A szándékok hitelét igazoló kormányintézkedések fontos eleme a “száz napos csomag” vállalásainak teljesítése.

Ennek, a közsféra szempontjából kiemelkedő eleme a közalkalmazottak keresetét meghatározó illetménytábla ez év szeptember elsejétől megvalósuló átlagosan 50 %-os emelése, ami az utóbbi évtizedek legjelentősebb, történelmi jelentőségű bérintézkedése.

Olyan lépés, amely:

felerősíti a bérfelzárkóztatás folyamatát, amiért a szakszervezetek hosszú ideje harcolnak,

növeli a humán közszolgáltatás dolgozóinak társadalmi elismertségét, jobb feltételeket teremt munkavégzésükhöz. Ebből következően nő az esély a humán közszolgáltatások színvonalának javítására, ami jogos társadalmi elvárás.

b) A SZEF üdvözlöi:

a bérintézkedés kiterjesztését a közszolgáltatást nem közalkalmazott jogviszonyban végzőkre is,

a minimálbér adómentessé válását szeptember 1.-től,

a bértábla A1 tételének 50 ezer, az F1 tételének 100 ezer forintra történő felemelését, ami érzékelhetően oldja a bérek jelenlegi összetorlódását.

c) Alapvető követelmény a bérintézkedés jó végrehajtása, amelyből a szakszervezeteknek

is nagy felelősséggel kell részt vállalniuk. A sikeres megoldás feltétele, hogy:

a teljes körű központi finanszírozás intézményfenntartói szinten célzott módon történjék, amelynek során külön figyelmet kell fordítani az egészségügy sajátos finanszírozási rendszerére.

ágazati iránymutató megállapodásokat fogadjanak el, amelyeket a kormány jogszabályban hirdessen ki,

korrekt, tényszerű és összehangolt kormányzati és szakszervezeti tájékoztatás legyen mind az érintettek, mind a társadalom számára azzal a céllal, hogy a közszféra munkavállalói kellően érzékeljék és értékeljék a bérintézkedés hatását, a társadalom pedig megértéssel és szolidaritással fogadja azt.

Az ez évi jelentős bérintézkedés — bár fontos lépést tesz ebbe az irányba — nem számolja fel a köz- és a versenyszféra keresetei közötti indokolatlan különbségeket, még kevésbé a nyugat európai országok béreihez képesti elmaradást. Ezért a SZEF változatlan követelménye a teljes közszféra kereseti színvonalának további, folytonos javítása, az uniós közszolgálati bérátlaghoz történő felzárkóztatás, az infláció további leszorítása mellett. Pozitív, hogy a program kifejezi a kormányzat erre irányuló készségét.

A SZEF támogatja és kész bekapcsolódni a programban jelzett, egységes alapelveken nyugvó közszolgálati háromelemű bérrendszer kidolgozásába, amely kifejezi a közszféra egyetemlegességét, szektorainak és ágazatainak különbözőségét, valamint a teljesítmények differenciált elismerését.

A SZEF a közszolgálat minden ágában érdekelt hosszabb távú bérmegállapodás megkötésében, ha a kormány garantálja, hogy:

valamennyi közszolgálati munkavállaló bére az infláció mértékével azonos arányban, automatikusan változik,

a közszolgálati bérek reálértéke, a felzárkózás érdekében, a nemzetgazdasági átlagnál dinamikusabban emelkedik,

a kialakított bérpozíció fedezetét a közszolgálat teljes körére nézve az állami költségvetés biztosítja.

A SZEF üdvözli a kormány szándékát, hogy növelni kívánja a foglalkoztatottak számát. A foglalkoztatás nem pusztán gazdaságpolitikai, hanem elsőrendű társadalompolitikai ügy.

A SZEF számára kiemelkedően fontos kérdés, miként alakulnak a közszféra foglalkoztatási viszonyai. Az elmúlt években, a pénzügypolitika nyomására számos ötletszerű létszámcökkentésre, kiszervezésre került sor, amelyek hasznot nem hoztak, kárt azonban okoztak. A SZEF álláspontja szerint időszerű napirendre tűzni a közszféra foglalkoztatáspolitikáját, a korábbi

létszámcsökkentő intézkedések, kiszervezések felülvizsgálatát, beleértve a köztisztviselői státuszról kikerülőket is.

A feladatokkal racionálisan összehangolt létszámviszonyokra van szükség, elejét véve olyan statisztikai, költségvetés politikai törekvéseknek, amelyek látszatra népszerűek lehetnek, valójában azonban kárt okoznak a munkavégzésben, s nem egyszer költségesebbek is.

A SZEK mind foglalkoztatás és társadalompolitikai okokból, mind a színvonalasabb munkavégzés, mind pedig saját korábbi javaslatai szempontjából helyesli a kormány szándékát a munkaidő csökkentésére. Erre a keretarányok sérelme nélkül kerülhet sor. A megvalósítás során át kell tekinteni az egyes ágazatok sajátos munkaidő-szabályozását.

A SZEK egyetért a kormányprogram azon célkitűzéseivel, amelyek az egészségügy, az oktatás, a kutatás, a kultúra, a közigazgatás, a közbiztonság jobbítására, feltételrendszerének javítására, a családok helyzetének könnyítésére szolgálnak. Nem közömbös azonban, hogy e szándékok megvalósítását milyen megoldásokkal kívánják elérni.

A SZEK olyan reformokat támogat, amelyek elősegítik az állampolgárok esélyegyenlőségén nyugvó "polgár-közeli" humán közszolgáltatások színvonalasabb működését, az intézményekben foglalkoztatottak stabil jogi és világos etikai normák szerinti munkavégzését. A SZEK elutasítja a közszolgálati intézményrendszer olyan átszervezését, közhasznú társaságokká történő átalakítását, privatizálását, amely növeli az állampolgárok anyagi terheit, nehezíti a hozzáférhetőséget a közszolgáltatásokhoz, s mindezek következtében komoly társadalmi egyenlőtlenségek, feszültségek kiváltója lehet. A SZEK sürgeti a mielőbbi érdekegyeztetést az egészségügy átalakításával, privatizációjával összefüggő kérdésekben.

A SZEK támogatja és szorgalmazza a közszolgálati életpálya egységes elemeit is magába foglaló közszolgálati kerettörvény mielőbbi, legkésőbb 2003. közepéig történő megalkotását, amely egyfelől kifejezi a privát és a közszféra viszonyai közötti különbséget, másfelől rendezi a közalkalmazottak, a köztisztviselők, a szolgálati viszonyban állók jogviszonyának általános jellegű munkajogi normáit, s kiinduló pontot nyújt az egyes foglalkozási csoportok sajátos viszonyainak jogi rendezéséhez.

A SZEK fellép azokkal a törekvésekkel szemben, amelyek egyes foglalkozási kategóriák globális kizárását célozzák a közszolgálati munkajogi szabályozásból, megbontva ezzel a közszolgálat egységes rendszerét. Ez az álláspont azonban nem zárja ki — indokolt esetben — a rendszeren belüli differenciálás lehetőségét.

Az Európai Unió közszolgálati munkajogi szabályozásának és gyakorlatának megfelelően lehetővé kell tenni, hogy a közszolgálatban is köthető legyen ágazati kollektív szerződés, intézményesüljön az önkormányzati szintű kollektív megállapodás, s valamennyi közszolgálati munkahelyen — tárgyalásokhoz kötötten — születhessenek kollektív szerződések.

A SZEK támogatja a kormány szándékait a szociális ellátó-rendszer

továbbfejlesztésére.

- A SZEFG a szociálpolitika alapvető funkciójának az esélyegyenlőséget, de legalább az esélyek kiegyenlítését tekinti. A közszféra szakszervezeteinek változtatlan törekvése, hogy a közszolgáltatban, a versenyszférához képest szolidabb keresetek kompenzálására kiegészítő szociális rendszer épüljön ki.
- A SZEFG határozottan állást foglal az egységes, kötelező, szolidaritáson alapuló társadalombiztosítás megőrzése mellett. Üdvözli a kormány elhatározását a társadalombiztosítási alapok ellenőrzését végző intézmény létrehozására. Ebben kötelezően helyet kell kapnia a közszféra szakszervezeti képviseletének.
- A SZEFG helyesli és szorgalmazza a központi és önkormányzati költségvetésből támogatott közszolgálati kiegészítő egészségbiztosítás intézményének életre hívását.
- A SZEFG tárgyalásokat kezdeményez önálló közszolgálati nyugdíjrendszer megteremtése érdekében.
- A SZEFG osztja a kormány álláspontját arra nézve, hogy az idősügy a társadalmpolitika része, a társadalmi stabilitás meghatározó eleme.
- a) A SZEFG üdvözli a kormány döntését, a nyugdíjasok egyszeri 19 ezer forintos kompenzációját, valamint az özvegyi nyugdíjak emelését.b) A SZEFG elengedhetetlennek tartja a nyugdíjak reálértékének, az aktív korúak kereseteivel összhangban álló dinamikus növekedését. Fontosnak tartja a járulékarányos nyugdíj megállapítás érvényesítését. Szorgalmazza, a gazdasági lehetőségekkel összhangban a nyugdíjrendszeren belüli igazságtalanságok mérséklését, a szerzett jogok megőrzését.
- A SZEFG egyetért azzal a kormányzati koncepcióval, amely a polgárok önkormányzáshoz való jogát a demokrácia és a jogállamiság egyik alapvető pillérének tartja és támogatja az önkormányzás feltételeinek és garanciáinak biztosítására irányuló kormányzati szándékot.
- a) A SZEFG időszerűnek tartja a közfeladatoknak az állam és az önkormányzatok közötti ésszerű munkamegosztáson, felelősségi elveken alapuló reformját, a helyi közösségi ügyek önkormányzati feladat és hatáskörbe utalását. Ezzel összefüggésben a SZEFG elengedhetetlennek tartja, hogy az államilag kötelezően előírt önkormányzati feladatokhoz teljes körű állami kötelezettségvállalás kapcsolódjon.
- A SZEFG szorgalmazza a jelenlegi önkormányzati finanszírozási rendszer felülvizsgálatát, ellentmondásainak feloldását. Ennek keretében indokolt vizsgálat tárgyává tenni a közfeladatokat ellátó alkalmazottak bérei finanszírozásának és tarifáinak jelenlegi rendszerét, a módosítás lehetőségeit. A SZEFG ragaszkodik ahhoz, hogy a normatív alapú támogatásban a normatíva esélyegyenlőséget tartalmazzon, s mértéke elegendő legyen a feladat finanszírozásához. Fontos, hogy az esélyegyenlőség a költségvetési intézmények, a magánszféra intézményei és az egyházi intézmények között a finanszírozás oldaláról átjárhatóságot és azonos elbírálást tegyen lehetővé.

A SZEF egyetért az önkormányzatokra vonatkozó törvényi szabályozás felülvizsgálatával és reformjával.

A SZEF üdvözlí, hogy a kormány a demokratikus kormányzás szerves elemének tekinti a kultúrált és hatékony párbeszédet és érdekegyeztetést a szakszervezetekkel. Nagy jelentőségűnek tartja, hogy a miniszterelnök hivatalba lépésének tizedik napján találkozott a közszféra szakszervezeteinek képviselőivel. Ez hitelesíti a kormányzati szándékokat és ösztönzően hat az érdekegyeztetés pozitív irányú alakulására az ágazati, a területi és a munkahelyi szinteken.

A SZEF szükségesnek tartja a közszféra makroszintű, ágazati, települési és munkahelyi érdekegyeztetési rendszerének jogi újraszabályozását, ennek keretében a Közszoigálati Érdekegyeztető Tanács létrehozását. A szabályozással lehetőséget és garanciát kell teremteni arra, hogy a közszférát érintő ügyekben érdemi párbeszédre, egyeztetésre, megállapodásokra kerülhessen sor.

A SZEF szorgalmazza a szakszervezeti jogok bővítését, a szakszervezetek működési feltételeinek a civil szervezetek támogatásához hasonló módon történő javítását, az ezt szolgáló állami lehetőségek és formák vizsgálatát.

A SZEF meglegedettségének ad hangot, a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium visszaállításával kapcsolatban. A tárca működése a munka világával kapcsolatos kérdések gondozásának és a társadalmi párbeszédnek fontos garanciája.

A SZEF a kormányprogram sikere érdekében kész a konstruktív párbeszédre és együttműködésre a kormánnyal. Fontosnak tartja hosszabb távú makro- és konkrét ügyekre, illetve időszakokra vonatkozó más léptékű megállapodások megkötését, és ezek érdekében szakbizottságok és más munkaformák létrehozását. A kapcsolatok alakulásában azonban — pozíciójából következően — sajátos és meghatározó a kormány, a kormányzati szervek magatartása és stílusa.

A SZEF bízást reméli, hogy a kormány komolyan veszi ígéreteinek teljesítését, s a munkavállalókat érintő ügyekben minden tervezett intézkedése előtt biztosítja a szakszervezetek érdemi vélemény nyilvánításának lehetőségét, adott kérdésekben a megállapodásokat. Ennek viszonzásaként a kormány számíthat a SZEF és tagszervezetei bizalmára és hatékony támogatására.

A fenti állásfoglalást a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma Szövetségi Tanácsa 2002. június 18-i ülésén fogadta el.

MEGÁLLAPODÁS

amely létrejött dr. Medgyessy Péter miniszterelnök és a közszféra (közalkalmazottak, köztisztviselők, szolgálati jogviszonyba tartozók) szakszervezeteinek 2002. június 5-i találkozásán:

1. A szakszervezetek kinyilvánították: példa nélkül állónak tartják, hogy a miniszterelnök már hivatalba lépésének 10. napján – rövid idő alatt harmadszor – találkozott a közszféra

szakszervezeti képviselőivel. Ez azt jelenti, hogy a miniszterelnök és az új kormány fontosnak tartja a párbeszédet a szakszervezetekkel, s nagy jelentőséget tulajdonít az érdekegyeztetésnek. A történetek arról biztosítják a szakszervezeteket, hogy a kormány betartja vállalásait, ígéreteit.

2. A tárgyaló felek egyetértettek abban, hogy a közalkalmazottak (és közfeladatot ellátók) 2002. szeptember 1-jei hatállyal életbe lépő 50 %-os béremelése történelmi jelentőségű intézkedés a kormány részéről. Egyetértés alakult ki abban is, hogy ez a béreknek a versenyszférához, illetve az EU-hoz való felzárkóztatása érdekében tett első jelentős lépés, amely folyamat a következő években folytatódik. Egyetértettek a felek abban is, hogy 50.000 Ft-ig a bérek szeptember 1-től az alkalmazott kedvezmény összegének növelésével adómentessé válnak, illetve, hogy éves 600.000 Ft-tól 1.533.333 Ft-ig a bérjövödelmek a megnövelt alkalmazotti kedvezmény miatt a jelenleginél mérsékeltebben adóznak.

3. Egyetértés alakult ki abban is, hogy a bérfelzárkóztatáshoz szükséges pénzügyi fedezetet a kormány a központi költségvetésből teljes mértékben biztosítja, és azt célzottan, intézményfenntartói szintre juttatja el, azon szigorú törvényi kööttség mellett, hogy az összeg csak béremelésre fordítható.

4. A felek közösen elhatározott szándéka, hogy a végrehajtás sikeres legyen, és az intézkedés hatása elégedettséget eredményezzen az érintettek teljes körében. Ebben fontos szerepe van annak, hogy az érintett minisztériumok és szakszervezetek között párbeszéd keretében kerüljenek kialakításra az ágazati szabályozások, melyeket a kormány jogszabályban hirdet ki.

5. Megállapodás történt a bérintézkedésekről szóló közös tájékoztatás összehangolásában azzal a céllal, hogy a társadalom, illetve az érdekeltek informáltsága megfelelő és hiteles legyen.

6. A szakszervezetek szükségesnek tartották a minimálbér adómentességével összefüggő adójogszabály módosításának megismerését, amire a miniszterelnök kötelezettséget vállalt, és – a fentieknek megfelelő tartalommal – teljesített is.

7. Felmerült a köztisztviselői körből kiszervezettek helyzetének (12 ezer fő) kérdése, és megállapodás született arra nézve, hogy a felek e kérdés megválaszolására a későbbiekben visszatérnek.

8. Megerősítették, hogy a kölcsönös bizalomra épülő együttműködés mindkét fél érdeke, és ennek megfelelően kívánják újjá szervezni a közszféra érdekegyeztetési intézményrendszerét. Közös akarattal létrehozzák a Közszolgálati Érdekegyeztető Tanácsot (amely a közalkalmazotti, köztisztviselői és szolgálati jogviszonyos érdekek makroszintű érdekegyeztetésére, megállapodására szolgál), fenntartják és megerősítik a szektorális fórumokat, illetve az ágazati egyeztető intézményeket. Hangsúlyozták a kölcsönös megegyezésre irányuló szándékot azzal a céllal, hogy minél több kérdésben megállapodások születhessenek.

9. Egyetértés alakult ki abban is, hogy a közszféra rangjának, a foglalkoztatás biztonságának megteremtése, illetve továbbfejlesztése érdekében a felek megalkotnak egy, az egész kormányzati ciklusra érvényes megállapodást.

Ennek fontos elemei a következők:

a) az egységes közszolgálati kerettörvény (amely a közalkalmazottak, a köztisztviselők és a szolgálati jogviszonyban állókra, valamint a közfeladatot ellátókra terjed ki) megalkotása. Ezzel összefüggésben a közszolgálati bérrendszer korszerűsítése, bérfelzárkóztatási program megvalósítása, valamint a közszolgálati életpályarendszer

kialakítása;

b) közös fellépés a közsféra modernizációja érdekében, ennek keretében a szakszervezeti jogok érvényesítése;

c) a munkavállalói érdekképviselők működési feltételeinek jobbítása érdekében megteendő intézkedések.

Budapest, 2002. június 19.

dr. Szabó Endre
Szakszervezetek Együttműködési Fórum
elnök

Kiss Péter
foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi
miniszter

dr. Víg László elnökÉrtelmiségi Szakszervezeti Tömörülés

Kerpen Gábor ügyvivőPedagógusok Demokratikus SzakszervezeteLiga
Szakszervezetek alelnöke

Kónya Gusztávné elnökSzociális Területen Dolgozók SzakszervezeteMagyar
Szakszervezetek Országos Szövetségének elnökségi tagja

dr. Bárdos Judit főtitkárBelügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete

Borbáth Gábor főtitkárPedagógusok Szakszervezete

dr. Cser Ágnes elnökEgészségügyi és Szociális Ágazatban DolgozókDemokratikus
Szakszervezete

Fehér József főtitkárMagyar Köztisztviselők és Közalkalmazottak Szakszervezete

dr. Gyimesi László elnökMűvészeti Szakszervezetek Szövetsége

dr. Kis Papp László elnökFelsőoktatási Dolgozók Szakszervezete

dr. Kuti László elnökTudományos és Innovációs Dolgozók Szakszervezete

Mester Jánosné elnökBölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezete

Michalkó Péter elnökKözszolgálati Szakszervezetek Szövetsége

Vadász János elnök Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete